

Пузанова Г.Й.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного та трудового права
Одеського національного морського університету
ORCID: 0000-0003-4544-5604

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

LEGAL REGULATION OF PUBLIC PARTICIPATION IN THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF PUBLIC POLICY OF FOREIGN INVESTMENT

У статті проаналізовано сучасний стан правового регулювання участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Громадськість – це соціально активна частина суспільства, яка за певних обставин так або інакше згуртувалася навколо конкретних спільних інтересів та яка на добровільних засадах бере участь у суспільно-політичному житті країни, визначає основні напрями його розвитку. Громадськість складається з однієї або більше фізичних чи юридичних осіб, їхніх об'єднань, організації або груп, які діють згідно із чинним законодавством України або практикою задля захисту своїх законних прав, свобод та інтересів у галузі політики, економіки, культури, охорони здоров'я, а також у соціальній, екологічній, міжнародній та інших сферах. Громадськість як активне соціальне утворення в певний момент об'єднує всіх тих, хто стикається зі спільною проблемою, яка стосується суспільних інтересів, і може разом шукати шляхи її розв'язання, в тому числі участі у формуванні та реалізації державної політики та такого її напрямку, як державна політика іноземного інвестування.

Залучення громадськості до здійснення різноманітних державних функцій є свідченням демократичності функціонування державних інституцій, людиноцентристської сутності держави та дає можливість якнайповніше враховувати інтереси громадян під час реалізації державної політики. Існує багато форм залучення громадськості до управління державою, однією з яких є діяльність консультативно-дорадчих рад при органах виконавчої влади. Однак наявні проблеми визначають необхідність удосконалення чинного законодавства щодо порядку створення та діяльності консультативно-дорадчих рад при органах виконавчої влади, які беруть участь у формуванні та реалізації державної політики, в тому числі державної політики у сфері іноземного інвестування.

Ключові слова: громадськість, державна політика у сфері іноземного інвестування, громадські ради, правове регулювання створення та діяльності громадських рад.

The article analyzes the current state of legal regulation of public participation in the formation and implementation of public policy. The public is a socially active part of society which, in certain circumstances, has united in one way or another around specific common interests and which, on a voluntary basis, participates in the social and political life of the country, determines the main directions of its development. The public consists of one or more individuals or legal entities, their associations, organizations or groups, acting in accordance with the current legislation of Ukraine or practice to protect their legal rights, freedoms and interests in politics, economy, culture, health care as well as in social, environmental, international and other fields. The public, as an active social entity, at some point unites all those who are confronted with a common problem concerning the public interest and can jointly seek ways to solve it, including participation in the formulation and implementation of public policy, and such direction as a state foreign investment policy.

Involvement of the public in the execution of various state functions is an evidence to the democratic functioning of state institutions, the human focused nature of the state and enables the fullest consideration of citizens' interests in the implementation of public policy. There are many forms of involvement of the public in the administration of the state, one of which is the activity of advisory councils within executive bodies. However, the existing problems determine the need to improve the current legislation on the procedure for the establishment and operation of advisory councils within the executive bodies involved in the formulation and implementation of public policy, including public policy of foreign investment.

Key words: public, public policy of foreign investment, public councils, legal regulation of the creation and activity of public councils.

Метою дослідження є аналіз законодавства, що визначає порядок створення та діяльності консультативно-дорадчих рад при органах виконавчої влади, які беруть участь у формуванні

та реалізації державної політики (далі – ДП), в тому числі державної політики у сфері іноземного інвестування (далі – ДПІІ), визначення проблем правового регулювання та напрямів удо-

сконалення чинного законодавства, яке регулює ці питання.

Під час підготовки цієї роботи були використані наукові праці Т.В. Александрової, Т.С. Андрійчука, О.Л. Ващука, М.Ю. Віхляєва, О.Г. Кучабського, А.В. Волошиної, В.А. Дерещ, А.О. Красносільської, В.О. Купрій, М.В. Лациби, О.М. Майбороди, А.В. Мелякової, В.І. Московця, С.І. Рудовської, Н.М. Чермошенцева та інших учених.

Постановка проблеми. Залучення громадськості до здійснення різноманітних державних функцій є свідченням демократичності функціонування державних інституцій, людиноцентристської сутності держави та дає можливість якнайповніше враховувати інтереси громадян під час реалізації державної політики. Існує багато форм залучення громадськості до управління державою, однією з яких є діяльність консультативно-дорадчих рад при органах виконавчої влади, які беруть участь у формуванні та реалізації державної політики. Однак існує ряд проблем, наприклад, щодо визначення поняття «громадськість» у законодавстві та адміністративно-правовій теорії.

Варто зазначити, що в нормативних актах доволі часто використовується термін «громадськість». Що ж стосується його визначення, то, як зазначає В.І. Московець, робиться це вкрай рідко і не зовсім вдало [1, с. 630].

У літературі під громадськістю розуміють:

1) соціально активну частину суспільства, яка на добровільних засадах бере участь у суспільно-політичному житті країни. Для діяльності цієї частини суспільства потрібні певні організації. Такі громадські організації існують, вони створені громадянами задля захисту своїх законних прав, свобод та інтересів;

2) закриту (внутрішню) і відкриту (зовнішню, широку, масову) – це споживачі, партнери, конкуренти, аудиторія ЗМІ, фінансові структури, учасники політичного життя, соціокультурних рухів;

3) групи людей усередині організації або поза нею, з якими організація так чи інакше взаємодіє [2, с. 10].

У тлумачному словнику С.І. Ожегова громадськість визначається як суспільство, передова його частина, що виражає його думку [3, с. 89]. Громадськість у словнику Т.Ф. Єфремової та на думку С.О. Кузнецова – 1) частина суспільства, що бере активну участь у житті цього суспільства і виражає думку цієї частини суспільства; 2) громадські організації [4, с. 91; 5, с. 80]. За визначенням Д.М. Ушакова, громадськість – це: 1) громадська думка, суспільство; 2) громадські організації [6, с. 99]. Д.В. Дмитрієв визначає громадськість як ту частину суспільства, колективу тощо, яка найбільш активно бере участь у його житті, визначає основні напрями його розвитку, користується великим впливом, повагою [7, с. 93].

Під суспільством розуміють: 1) сукупність людей, об'єднаних схожим способом життя, територією; 2) коло людей одного походження, єдиних інтересів; 3) форму організації, спілки; 4) компанію як групу осіб; 5) організовану сукупність людей, об'єднаних характерними для них відносинами на певному ступені історичного розвитку; 6) соціальну самодостатню систему, засновану на співпраці людей і зі своєю власною динамічною системою взаємозв'язків його членів, об'єднаних родинними зв'язками, груповими, становими, класовими та національними відносинами. Відносини людей у межах суспільства називають соціальними [8].

Поділяємо позицію В.І. Московця, який визначає, що громадськість – це соціально активна частина суспільства (організована сукупність людей), яка за певних обставин так або інакше згуртувалася навколо конкретних спільних інтересів та яка на добровільних засадах бере участь у суспільно-політичному житті країни, визначає основні напрями його розвитку, користується великим впливом, повагою. Громадськість складається з однієї або більше фізичних чи юридичних осіб, їхніх об'єднань, організацій або груп, які діють згідно із чинним законодавством України або практикою задля захисту своїх законних прав, свобод та інтересів у галузі політики, економіки, культури, охорони здоров'я, а також у соціальній, екологічній, міжнародній та інших сферах. Громадськість як активне соціальне утворення в певний момент об'єднує всіх тих, хто стикається зі спільною проблемою, яка стосується суспільних інтересів, і може разом шукати шляхи її розв'язання [1, с. 633], у тому числі участі у формуванні та реалізації ДП.

Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, затверджена Указом Президента України від 24 березня 2012 року [9] (далі – Стратегія), спрямована на реалізацію принципів, пріоритетів, завдань державної політики у сфері розвитку громадянського суспільства. Стратегія визначає концептуальні, взаємодоповнювальні напрями діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо створення належних умов для розвитку громадянського суспільства (далі – ГС). Стратегія спрямована на утвердження громадянського суспільства як гарантії демократичного розвитку держави, запровадження громадського контролю за діяльністю влади, забезпечення незалежної діяльності інститутів громадянського суспільства (далі – ІГС), посилення їхнього впливу на прийняття суспільно важливих рішень, створення умов для забезпечення широкого представництва інтересів громадян в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, проведення регулярних консультацій із громадськістю з важливих питань життя

суспільства і держави, у тому числі питань ДП із різних напрямів і ДПІІ.

Державна політика іноземного інвестування – система цілей і засобів їх досягнення у сфері іноземного інвестування, пов'язаних із цілеспрямованою діяльністю органів державної влади з метою розв'язання економічних проблем, досягнення й реалізації загальноновизнаних цілей економічного розвитку суспільства або його окремих сфер, із використанням правових, економічних та адміністративних методів впливу на іноземних інвесторів під час вкладенні іноземних інвестицій в об'єкти господарської діяльності на території України.

Сутність ДПІІ впливає з її особливої соціальної функції, спрямованої на розвиток економічних процесів шляхом узгодження різноманітних засобів, форм і методів діяльності, де Верховна Рада України виступає як суб'єкт, що визначає ДПІІ, а органи виконавчої влади, місцевого самоврядування та інші органи є суб'єктами реалізації рішень законодавчого органу держави. Метою ДПІІ є насамперед захист економічного суверенітету держави, забезпечення прав і законних інтересів громадян, а також забезпечення поступового збільшення обсягів іноземних інвестицій в економіку держави з метою забезпечення стійкості, стабільності економічних процесів у державі та постійне підтримання його в такому стані шляхом використання правових, економічних та організаційних механізмів [10, с. 57].

Питання іноземного інвестування залежать від ставлення держави до іноземних інвесторів, що визначається в ДПІІ та визначених на її основі організаційно-правових механізмах формування та реалізації. Наявні проблеми політичного, економічного, правового характеру диктують необхідність дослідження різних питань, у тому числі участі громадськості у формуванні та реалізації ДПІІ.

Як свідчить досвід демократичних держав, розвиток громадянського суспільства за системної державної підтримки дає змогу залучати додаткові людські, організаційні, фінансові та технічні ресурси для надання соціальних та інших суспільно значущих послуг, сприяння процесу децентралізації державного управління і підвищенню його якості, а також скоротити державні видатки і запобігти корупційним ризикам.

Світова практика переконує, що консультативно-дорадчі органи при органах публічної влади є значно ефективнішими і результативнішими в управлінні, ніж короткострокові процедури контролю за діяльністю органів влади з боку громадськості, разове залучення громадян до формування управлінських рішень, як визначає Т.В. Александрова [11, с. 154].

О.Л. Ващук, А.В. Волошина, А.О. Красносільська, В.О. Купрій, М.В. Лациба, Н.М. Чермошен-

цева зазначають, що до переваг консультацій із громадськістю належить те, що вони:

- дають змогу без додаткових витрат залучити громадських експертів до розв'язання конкретної проблеми чи розроблення рішення;

- підвищують рівень довіри населення до органів влади та готовність до належного виконання публічно-правових рішень;

- підвищують якість публічно-правових рішень з огляду на врахування потреб громадськості;

- дають змогу виявляти та усувати негативні наслідки публічно-правових рішень ще на стадії їх розроблення через залучення до обговорення зацікавлених осіб;

- поділяють відповідальність за прийняті рішення та їх наслідки між органами влади і громадськістю (яка брала або не брала участі в консультаціях) [12, с. 39].

Рішення про участь громадськості на законодавчому рівні вперше було визначене в постанові Кабінету Міністрів України «Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 15 жовтня 2004 року № 1378 [13] (далі – постанова КМ України від 15 жовтня 2004 р. № 1378), якою було затверджено Порядок проведення консультацій із громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. Порядок визначав вимоги до організації і проведення органами виконавчої влади консультацій із громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. Цією ж постановою було прийнято рішення про утворення Громадської ради при уряді та затверджено Положення про Громадську раду. Позаяк завдання цієї постанови не було реалізоване, дія цього акта була призупинена.

18 травня 2005 року була прийнята постанова КМ України № 356 «Про додаткові заходи щодо залучення громадян до участі в управлінні державними справами» [14], якою визначалася доцільність утворення громадських колегій при Прем'єр-міністрові України, Першому віце-прем'єр-міністрах, віце-прем'єр-міністрах, міністрах, керівниках інших центральних органів виконавчої влади, Голові Ради міністрів Автономної Республіки Крим, головах місцевих державних адміністрацій на базі громадських рад, утворених відповідно до урядової постанови від 15 жовтня 2004 року № 1378 [13]. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2005 року № 356 втратила чинність на підставі постанови уряду «Питання забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 01 березня 2006 року № 215 [15]. Цією постановою була відновлена дія постанови Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 року № 1378 [13]. Дана постанова втратила чинність згідно з постановою Кабінету Міністрів України «Про додаткові

заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 26 листопада 2009 року № 1302 [16].

Із метою розбудови демократичного суспільства, забезпечення гласності, відкритості та прозорості в діяльності державних органів влади, залучення громадян до участі в управлінні державними справами Кабінетом Міністрів України була затверджена постанова від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [17] (далі – постанова КМ України від 03 листопада 2010 року № 996), згідно з якою оновлювалися існуючі на той час процедури проведення консультацій із громадськістю, а також формування та діяльності громадських рад.

Ця постанова зазнавала деяких несуттєвих редакцій у 2011, 2013–2014 роках, проте науковці, експерти та члени громадських рад продовжували наполягати на необхідності усунення суттєвих прогалин, що містить цей нормативно-правовий документ. Було запропоновано ряд рекомендацій організаційно-правового характеру, підкреслено необхідність покращення матеріально-технічного, інформаційно-комунікативного, інформаційно-методичного та фінансового забезпечення громадських рад. Не залишили без уваги питання якісного складу громадських рад і налагодження двосторонньої взаємодії, в основі якої були б взаємна довіра, повага, прозорість і відкритість усіх учасників процесу (представників влади та громадськості), як зазначає С.І. Рудовська [18].

Для вдосконалення цих відносин була прийнята постанова Кабінету Міністрів України від 08 квітня 2015 року № 234 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 976 і від 3 листопада 2010 року № 996» [19], яка запровадила нові «правила гри» для всіх учасників взаємодії «влада – громада», як зауважує С.І. Рудовська [18].

Згідно з попередніми вимогами формування складу громадської ради, створеної при центральному або місцевому ОВВ, могли бути обрані представники громадських, релігійних, благодійних організацій, професійних спілок та їхніх об'єднань, творчих спілок, асоціацій, організацій роботодавців, недержавних засобів масової інформації та інших непідприємницьких товариств і установ, легалізованих відповідно до законодавства України (п. 7 Порядку проведення консультацій із питань формування та реалізації державної політики», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996) [17].

Постановою Кабінету Міністрів «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996» від 24 квітня 2019 року № 353 [20] була затвер-

джена нова редакція Типового положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації.

За новими умовами до складу громадської ради при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади можуть бути обрані представники інститутів громадянського суспільства, які не менше шести місяців до дати оприлюднення органом виконавчої влади повідомлення про формування складу громадської ради провадять свою діяльність, реалізують свої проекти у сфері, пов'язаній з діяльністю відповідного органу виконавчої влади, що підтверджується інформацією про результати діяльності інституту громадянського суспільства, та в статуті (положенні) яких визначені відповідні цілі і завдання діяльності (п. 6 Типового положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 року № 353) [20] (далі – Типове положення). На нашу думку, те, що до складу міністерств та інших ЦОБВ відтепер обиратимуть представників тих інститутів громадянського суспільства, які діють у відповідній сфері та мають спільні завдання, має важливе значення.

О.Г. Кучабський і А.В. Меляков підкреслюють, що надзвичайно важливим є питання не стільки кількісного, як якісного складу цих органів, і наголошують на таких критеріях відбору, як компетентність, обізнаність у проблемах певного регіону територіальної одиниці та наявності досвіду їх розв'язання [21, с. 36].

Постановою від 24 квітня 2019 року було запроваджено зміни в регулюванні питань формування та діяльності громадських рад: порядок формування складу громадської ради, проведення установчих зборів, підстави відмови представнику ІГС в участі в установчих зборах, рейтингове електронне голосування, підстави припинення членства в громадській раді тощо. У Типовому положенні окреслено, що кількісний склад громадської ради визначається установчими зборами, і він не може становити понад 35 осіб та строк повноважень складу громадської ради два роки із дня затвердження органом виконавчої влади (п. 7 Типового положення).

Крім того, цією постановою введено обмеження щодо членства в ГР для: народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим і місцевих рад,

посадових осіб органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування. Цим Типовим положенням були визначені умови щодо відмови представнику ІГС в участі в установчих зборах, які раніше не були чітко прописаними і вирішувалися на місцях на розсуд ініціативної групи. Наразі підставами для відмови представникові інституту громадянського суспільства в участі в установчих зборах є: невідповідність документів, поданих інститутом громадянського суспільства, вимогам Типового положення; неусунення інститутом громадянського суспільства невідповідності поданих документів вимогам; невідповідність ІГС або делегованого ним представника вимогам; недостовірність інформації, що міститься в документах, поданих для участі в установчих зборах; відмова інституту громадянського суспільства від участі в установчих зборах шляхом надсилання ініціативній групі офіційного листа; перебування ІГС, який делегував свого представника для участі в установчих зборах, у процесі припинення та інші питання.

Також згаданою постановою були внесені зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 [17], у пункті 6 якої було визначено, що з метою забезпечення врахування громадської думки у процесі підготовки та організації виконання рішень Кабінету Міністрів України, формування та реалізації державної політики, вирішення питань місцевого значення проводяться зустрічі:

- голів громадських рад, утворених при міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських держадміністраціях, із Прем'єр-міністром України, іншими членами Кабінету Міністрів України, Державним секретарем Кабінету Міністрів України, державними секретарями міністерств;

- голів громадських рад, утворених при районних, районних у містах Києві та Севастополі держадміністраціях, відповідно, з Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим, головами обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, не рідше ніж двічі на рік.

У своїй діяльності громадська рада керується Конституцією та законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також Положенням про громадську раду, розробленим на основі Типового положення. Положення про громадську раду та зміни до нього розробляються органом виконавчої влади, при якому її утворено (далі – орган виконавчої влади), разом із громадською радою і затверджуються органом виконавчої влади.

У Положенні про громадську раду додатково можуть визначатися особливості організації роботи громадської ради, зокрема організаційні форми її роботи, участі членів громадської ради та залучених осіб у виконанні завдань громадської ради, організації її засідань тощо, якщо вони не суперечать нормам Типового положення. Положення про громадську раду оприлюднюється на офіційному веб-сайті органу виконавчої влади протягом трьох робочих днів із дати його затвердження.

На думку С.М. Серьогіна, суттєвими відмінностями громадських рад при органах виконавчої влади від інших консультативно-дорадчих органів (громадських гуманітарних, політико-консультативних, науково-методичних, молодіжних та/або студентських рад тощо) дослідники називають те, що, по-перше, громадські ради не лише виконують консультативно-дорадчу функцію, а й покликані забезпечувати громадський контроль за діяльністю органів виконавчої влади у відповідних сферах; по-друге, громадські ради формуються на виборних засадах; по-третє, до складу громадської ради не можуть бути включені представники органу влади, що забезпечує незалежність думки та самостійність функціонування даних консультативно-дорадчих органів [22, с. 91].

Громадські ради виконують ряд функцій. Так, М.Ю. Віхляєв виділяє представницьку, консультативну, контрольну, нормотворчу, комунікативну, організаційну, захисну функції [23, с. 17]. А.В. Волошина поряд із контрольною і консультативними функціями виокремлює експертну та комунікативну [24].

Однак, на нашу думку, деякі питання формування та діяльності інститутів громадянського суспільства є дискусійними:

- по-перше, головними учасниками даного процесу є інститути громадянського суспільства, більшість із яких утворюються та діють відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання» [25];

- по-друге, одним із принципів утворення і діяльності громадських об'єднань є принцип самоврядності, який передбачає право членів (учасників) громадянського об'єднання самостійно здійснювати управління діяльністю такого об'єднання відповідно до його мети (цілей), визначати напрями діяльності, а також невтручання органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в діяльність громадянського об'єднання, крім випадків, визначених законом;

- по-третє, громадська рада здійснює діяльність відповідно до Положення про громадську раду, розробленого на основі Типового положення. Положення про громадську раду та зміни до нього розробляються органом виконавчої влади, при якому її утворено, разом із громадською радою

і затверджуються органом виконавчої влади. На нашу думку, ці та інші положення не відповідають принципам утворення і діяльності громадських об'єднань, наприклад, принципу самоврядності громадського об'єднання;

– по-четверте, на підставі викладеного виникає ряд питань щодо статусу Типового положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 року № 353 [20], положення якого можуть бути підставою для відмови представнику інституту громадського суспільства в участі в установчих зборах або рейтинговому електронному голосуванні. Тому потребує вирішення питання визначення статусу таких документів, як «положення», «типове положення», що повинне бути вирішене в Законі України «Про нормативно-правові акти»;

Т.С. Андрійчук вказує, що потребують розв'язання і проблеми, що стосуються інституційної спроможності інститутів громадянського суспільства [26, с. 323–324].

О.М. Майборода відзначає, що слухними, з нашої точки зору, є пропозиції: 1) вдосконалити чинну нормативно-правову базу, зокрема передбачити правові наслідки за недотримання порядку проведення консультацій із громадськістю. У перспективі доцільною є розробка комплексного закону із цих питань; 2) звернути увагу на європейський досвід у частині принципів

і процедур взаємодії держави із громадськими організаціями; 3) консолідувати розпорошену на сьогодні систему навчання та підвищення кваліфікації працівників органу виконавчої влади з питань взаємодії з громадськістю [27, с. 56], що має бути напрямами вдосконалення організаційно-правового забезпечення діяльності громадських рад.

Поділяємо висловлену М.Ю. Віхляєвим думку про необхідність прийняття Закону України «Про участь громадськості у правотворчій діяльності», який би визначив загальні засади участі громадських об'єднань у різних видах правотворчості та на її різних рівнях, а також врегулював би різні форми участі громадських об'єднань у правотворчому процесі [28, с. 91]. Також учений підкреслює необхідність прийняття Закону України «Про громадські ради в Україні» [23]. В.А. Дерезько зазначає, що ці пропозиції заслуговують на увагу, оскільки питання участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики потребують законодавчого врегулювання [29, с. 121].

Таким чином, головним напрямом удосконалення правового регулювання створення та діяльності консультаційно-дорадчих рад при органах виконавчої влади як суб'єктів формування та реалізації державної політики має бути прийняття Закону України «Про громадські ради в Україні».

Список використаних джерел:

1. Московец В.І. Поняття «громадськість» у законодавстві та адміністративно-правовій теорії. *Форум права*. 2011. № 2. С. 630–634. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11mviapt.pdf>.
2. Королько В.Г. Паблік рілейшнз. Наукові основи, методика, практика : підручник. Вид. 2-ге, доп. Київ : Скарби, 2001. 400 с.
3. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка (М-О). Москва : Азъ, 1992. 1539 с.
4. Ефремова Т.Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный. Москва : Рус. яз., 2000. 1680 с.
5. Кузнецов С. Большой толковый словарь русского языка. Санкт-Петербург : Норинт, 1998. 1536 с.
6. Толковый словарь русского языка: в 4 т. Т. 2: Л–О / под ред. Д.Н. Ушакова. Москва : Гос. изд-во иностр. и нац. слов., 1938. 1040 с.
7. Толковый словарь русского языка: около 7000 словар. ст.: Свыше 35 000 значений: Более 70 000 иллюстрат. примеров / под ред. Д.В. Дмитриева. Москва : Астрель; АСТ, 2003. 1582 с.
8. Общество. URL : <http://ru.wiktionary.org/wiki>.
9. Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні : Указ Президента України від 24 березня 2012 р. *Офіційний вісник України*. 2012. № 26. Ст. 966.
10. Пузанова Г.Й. Визначення сутності державної політики іноземного інвестування: теоретичні засади. *Право як ідея врегулювання: рівень ефективності та способи його підвищення*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 14-15 серпня 2012 р.). Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2012. С. 57–59.
11. Александрова Т.В. Запровадження в Україні іноземного досвіду взаємодії органів публічної влади з громадськістю. *Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади*: матеріали VIII міжнародної наук.-практ. конференції, 27 листопада 2013 р. Полтава : ПолтНТУ, 2013. Ч. II. С. 154–157.
12. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства. *Методичні рекомендації* / Укр. незалеж. центр політ. дослідж.: А.О. Красносільська, М.В. Лациба, А.В. Волошина, В.О. Купрій, Н.М. Чермошенцева, О.Л. Вашук. Київ : Агентство «Україна», 2013. 180 с.
13. Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1378. *Офіційний вісник України*. 2004. № 42. Ст. 2773 (втратила чинність).
14. Про додаткові заходи щодо залучення громадян до участі в управлінні державними справами: постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2005 р. № 356. *Офіційний вісник України*. 2005. № 20. Ст. 1072. (втратила чинність).

15. Питання забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 01 березня 2006 р. № 215. *Офіційний вісник України*. 2006. № 9. Ст. 537 (втратила чинність).
16. Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2009 р. № 1302. *Офіційний вісник України*. 2009. № 94. Ст. 3211 (втратила чинність).
17. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996. *Офіційний вісник України*. 2010. № 84. Ст. 2945.
18. Рудовська С.І. Громадські ради нового формату: організаційно-правові зміни діяльності. *Державне управління: удосконалення та розвиток: електронний журнал*. 2015. № 9. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duug_2015_9_18.
19. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 976 і від 3 листопада 2010 року № 996: постанова Кабінету Міністрів від 8 квітня 2015 р. № 234. *Офіційний вісник України*. 2015. № 35. Ст. 1036.
20. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996: постанова Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 р. № 353. *Офіційний вісник України*. 2019. № 36. Ст. 1273.
21. Кучабський О.Г., Меляков А.В. Громадські ради в системі управління гуманітарним розвитком регіонів: потенціал і перспективи діяльності. *Теорія та практика державного управління*. 2012. Вип. 4(39). С. 32–40.
22. Громадські ради при органах виконавчої влади. *Енциклопедія державного управління*: у 8 т. / редкол. С.М. Серьогін та ін. ДРІДУ НАДУ. Київ, 2011. Т. 6. 524 с.
23. Віхляев М.Ю. Громадські об'єднання як суб'єкти адміністративного права України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Національний університет Державної податкової служби України. Ірпінь, 2013. 34 с.
24. Волошина А., Лациба М. Ефективна організація роботи громадської ради: методичні рекомендації. Москва, 2011. URL : www.gromrady.jrg.ua/2011/06/posibnyk-efektyvna-orhanizatsiya-robotyhromadskoj-rady-metodychni-rekomendatsiji/.
25. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.
26. Андрійчук Т.С. Взаємодія органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства: проблеми та шляхи їх вирішення. *Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи*: зб. наук. праць. Київ : Фоліант, 2012. С. 323–324.
27. Влада, суспільство, громадянин: проблеми взаємодії в сучасній Україні: аналітична доповідь / за ред. О.М. Майбороди. Київ : ІПіНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2013. 64 с.
28. Віхляев М.Ю. Участь громадських об'єднань у правотворчій діяльності як суб'єктів адміністративного права, які наділені активною адміністративною правосуб'єктністю. *Форум права*. 2013. № 2. С. 86–94.
29. Дерещ В.А. Участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 118–122.